

Bijlage 5

Beleidsstandpunt rapport Inspectie SZW 'Op weg naar financiële redzaamheid'

De Inspectie SZW voerde tussen 2015 en 2019 onderzoeken uit naar de uitvoering van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. De onderzoeken hadden betrekking op vroegsignalering, toegankelijkheid en uitvoering van de schuldhulpverlening.¹ In het inspectieonderzoek *'Op weg naar financiële redzaamheid; Rode draden inspectieonderzoeken schuldhulpverlening en aandachtspunten vervolgonderzoek'* zet de Inspectie SZW de bevindingen en bredere observaties uit deze onderzoeken op een rij. Het onderzoek bied ik u hierbij aan.

De Inspectie SZW constateert dat binnen het kader van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening gemeenten, maatschappelijke organisaties en vrijwilligers dagelijks hard werken aan het oplossen van schulden. De uitdaging waarvoor zij staan is mensen met problematische schulden te helpen hun uitgaven en inkomsten onder controle te krijgen en uitzicht te bieden op een schuldenvrij bestaan. De laatste jaren zijn belangrijke vorderingen gemaakt. Tegelijkertijd blijft sprake van een grote maatschappelijke urgentie, recentelijk versterkt door de gevolgen van de corona pandemie. De noodzaak voor een effectievere schuldenaanpak blijft onverminderd bestaan. De Inspectie SZW onderscheidt vijf rode draden:

1. Grenzen aan het doenvermogen: Eén thema komt steeds terug, namelijk versterking van het doenvermogen ten aanzien van financiële redzaamheid. In alle gevallen is het maatwerk. Problematische schulden hebben een verlamdende werking. Het doorbreken daarvan vraagt om ontzorgen aan de ene kant en activeren aan de andere, zeker in het begin van het traject. De Inspectie SZW constateert dat voor een beperkte groep schuldenaars de onderliggende beperkingen in redzaamheid blijven bestaan. De rode draden nota beschrijft handelingsperspectieven voor deze doelgroep.
2. Proactief optreden om terugval te voorkomen: De ultieme test voor het succes van een schuldhulptraject is het uitblijven van een terugval. Echter, een aanzienlijk deel van de mensen dat zich bij de gemeenten voor schuldhulp meldt, blijkt eerder een traject te hebben doorlopen. In de zienswijze van de Inspectie SZW onderstreept dat de noodzaak om te blijven investeren in vroegsignalering in combinatie met maatregelen om de drempel voor schuldenaren om zich bij de gemeente te melden te verlagen.
3. Versterken verbinding brede hulpverlening en financiële situatie: Waar iemand ook aanklopt, een medewerker moet proberen een eerste – integraal - beeld van de problematiek te krijgen om gericht andere betrokken diensten in te schakelen of over te dragen wanneer de problematiek dat vereist. Met name degenen die hulp dicht bij de mensen geven (bijvoorbeeld in de wijk of vanuit de sociale dienst) kunnen een belangrijker rol spelen in het signaleren en begeleiden.

¹ Kamerstukken II 2016-2017, 24 515, nr. 381, Kamerstukken II 2016-2017, 24 515, nr. 384, Kamerstukken II 2017-2018, 24 515, nr. 426, Kamerstukken II 2019-2020, 24 515, nr. 559

4. Versterken (gebruik) registraties voor meer kwaliteit: Uit de onderzoeken van de Inspectie SZW kwam naar voren dat de informatie over de omvang en aard van de problematische schulden en de dienstverlening te kort schiet. Daardoor ontbreekt een gemeenschappelijke basis als input voor een kwaliteitssysteem en 'leren van elkaar'.
5. Investeren in de maatschappelijke context: Het oplossen van de schuldenproblematiek vereist een brede maatschappelijk insteek, vanuit zowel de publieke als de private sector. Schulden maken blijkt nog steeds heel makkelijk. Medewerking van (potentiële) schuldeisers is cruciaal om schulden te voorkomen, de situatie te stabiliseren en op te lossen. De Inspectie SZW stelt voor om te onderzoeken wat er aanvullend gedaan kan worden om de groei van de schuld zo snel mogelijk na de hulpvraag te beperken en niet-saneerbare schulden toch op te lossen.

De rode draden sluiten aan bij de maatregelen uit de Brede schuldenaanpak en in het bijzonder bij de inzet om de monitoring van schulden en schuldhulpverlening te verbeteren, zoals toegelicht wordt in de andere onderdelen van deze brief. De aanbevelingen van de Inspectie SZW zal ik in het kader van de Brede Schuldenaanpak uitvoeren. Mede aan de hand van de rode draden zal de Inspectie SZW de komende tijd gaan onderzoeken wat de voortgang is, waar verdere mogelijkheden voor verbetering liggen en waar de gevolgen van de corona pandemie het stelsel (extra) onderdruk zetten.